

Niet zonder ons!

De tijd stond even stil toen ik het nieuws hoorde over de ramp met de vlucht MH17. Ook al ken ik persoonlijk niemand die in dit vliegtuig zat, ik realiseerde mij “het had zo maar gekund”, dat er een familielid, een buurvrouw, een collega bij deze brute daad betrokken zou zijn. Het was “zomaar een vliegtuig”, op “zomaar een dag”, met “zomaar een lading” op weg naar “zomaar een bestemming”. Mensen; mannen en vrouwen, kinderen, soms hele gezinnen die vol in het leven staan, eindigden plotsklaps in een akker met graan of zonnebloemen.

Van toeschouwer naar betrokkene

De eerste dagen was de schok groot en de onzekerheid nam toe door de wonderlijke nieuwsfeiten uit een land vol oorlog. Toen ik enkele dagen na het ongeluk uit de mond van onze minister president hoorde dat er een dag van nationale rouw afgekondigd werd, reageerde ik daar in eerste instantie wat negatief op. De rebel in mij werd wakker, waardoor ik sceptisch reageerde ... zo van: 'waar is dat nou voor nodig?' Nu, achteraf, schaam ik mij voor deze reactie. Ook al had ik vooraf geen idee wat een dergelijke nationale dag zou inhouden, ik had het recht niet om daar bij voorbaat al een negatief oordeel over te hebben. Mijn scepsis verdween razendsnel, toen ik in de middag van 23 juli de tv aanzette en de twee vliegtuigen vanuit Oekraïne in Eindhoven een zachte landing zag maken. Terwijl buiten, in mijn eigen wijk de kerkklok-

ken luidden, daalden deze twee grote vogels neer. Het raakte mij en al snel was ik in de ban van het ritueel dat zich ontvouwde. Ik had op deze middag de tv aangezet uit nieuwsgierigheid ... zo van: ach, ik kijk even een kwartiertje. Zo pakte het niet uit, ik heb urenlang voor de buis gezeten, ik kreeg het niet voor elkaar om mij los te rukken van dit gebeuren. Ik werd gegrepen door de eenvoud en de grootsheid, het onomkeerbare van dit waanzinnige drama dat zich voor mijn eigen ogen afspeelde en waarvan ikzelf deel werd. De liturgie was efficiënt: geen onnodige toespraken, geen onnodig gepraat, geen emotionele muziek. De simpelheid droeg de emotie en daarmee was zij doeltreffend. De onverbloemde waarheid in de hoedanigheid van een groot aantal kisten werd in beeld gebracht. Ik was via de 'live verbinding' aanwezig bij het openen van de vliegtuigdeur en het res-

pectvolle verplaatsen naar de indrukwekkende hoeveelheid rouwauto's. De imposante lengte van de stoet, wetende dat dit nog maar een klein deel was van wat er in de navolgende dagen nog zou volgen, deed een huiver door mij heen gaan. Dat er duizenden, misschien wel miljoenen mensen langs de kant van de weg en op de viaducten stonden, was aangrijpend. Gewone mensen zoals jij en ik, die hun huis, hun auto hadden verlaten, vaak in zomerse vakantieachtige kleding, een enkele bloem op het asfalt, de voor zichzelf sprekende helikopterbeelden die het decor lieten zien dat werd gevormd door ons prachtige Hollandse landschap. Waar op de snelwegen normaal gesproken de auto's voortrazen, was nu alles even tot bedaren, tot stilstand gebracht.

Juist bij het voelen van een groot verdriet wordt het verlangen naar samen zijn, naar warme menselijkheid sterk gevoeld.

Echt leven doe je samen

Op deze wonderlijke zonnige zomerdag voelde ik mij vanuit de beslotenheid van mijn appartement één en verbonden met ... ja, verbonden met wie of wat? Ik voelde mij op deze middag verbonden met het verdriet, het leed van families, van vrienden, en realiseerde mij welke gaten er zomaar zijn geslagen op scholen, in straten, op werkplekken. Ik voelde mij verbonden met alle mensen die elke dag om mij heen leven, met alles wat ademt, met de menselijkheid, met de tijdelijkheid en de kwetsbaarheid van het bestaan. Verbonden met het harde gegeven dat wij mensen niet zomaar altijd veilig zijn, dat leven zo-

maar verstoord kan raken door bruto geweld. Maar ook verbonden met een roep, een verlangen naar heil, maar balans, naar een WIJ, omdat wij in dit leven elkaar niet kunnen missen, omdat SAMEN pas echt leven is! Om te leven hebben we kracht nodig, veiligheid en die kunnen, moeten we vinden bij elkaar. Er zijn dus momenten dat een verbond tastbaar, daadwerkelijk wordt. Deze rouwstoet toonde mij dat het ook vandaag mogelijk is om meer dan 'Ikzelf' te zijn. Door samen te rouwen, te verlangen, te leven. Hoop en inspiratie, een visioen blijft noodzakelijk, omdat - als we niet opletten - het leven zomaar stuk kan gaan, ophoudt, kapot valt. Leven en dood zijn op sommige momenten zo eng dicht bij elkaar, zo bruto en onverwachts, dat alleen een simpel gebaar ons kan helpen. Voor veel mensen zal het leven na deze dag nooit meer zijn zoals voorheen. De rouwstoet maakt zichtbaar dat de kwetsbare onmacht letterlijk door de straten gaat.

Samen optrekken

In veel kerken werden speciale gebeds- en stiltediensten georganiseerd. Juist bij een waanzinnige ramp als deze wordt de naam van God verbonden met die van het verlangen naar een goed en vredig bestaan. Opdat de dood, de uitzichtloosheid het niet mag winnen van de hoop en het vertrouwen op een waardig bestaan. Dat de families, onze hele samenleving, de wereldpolitiek in welke vorm dan ook een mogelijkheid zal weten te vinden om met en na dit leed verder te leven.

Juist bij het voelen van een groot verdriet wordt het verlangen naar samen zijn, naar warme menselijkheid sterk gevoeld. Dat wij niet zullen verzinken en verzuipen in pijn en wraakgevoe-

lens, maar mogen leven, vrij van angst. Dat het verlangen naar een geheel bestaan, naar bemind en aanvaard zijn het zal mogen winnen van alles wat beklemt en verengt!

Helpende teksten

Er zijn teksten en liederen die helpen om boven onze individualiteit uit te stijgen. Zij weten ons in de breedte en in de diepte te raken met het oerverlangen naar een vreedzame, gewenste wereld. Een goed voorbeeld is het lied dat in 1971 door Ramses Shaffy op de plaat werd gezet: "Zing, vecht, huil, bid, lach, werk en bewonder". Het Parool schreef in 1999 dat dit het mooiste Nederlandstalige lied is van de 20^e eeuw! En ook in de jaarlijkse top 2000 van radio 2 krijgt het nog altijd een zeer hoge notering.

Bidden is de naam van God betrekken bij je leven, omdat Hij bron en doel is van je hoop en je verlangen.

Daar waar het oprecht gezongen wordt, kun je de emotie, de geraaktheid zien op de gezichten. Shaffy zingt een lied, je zou het ook een bede, een voorbede kunnen noemen. Het is bestemd voor een hele reeks mensen die op de een of andere manier eenzaam, gefrustreerd of ongelukkig zijn. Hij herinnert hen - en ons allemaal - eraan dat ze ooit "*samen zullen komen*" en adviseert hen en ons om in het leven te zingen, te vechten, te huilen, te bidden, te lachen, te werken en te bewonderen. Maar "*niet zonder ons*". Het lied is in feite bedoeld om alle mensen, hoe eenzaam of ongelukkig ook, te tonen hoe ze toch plezier in het leven kunnen krijgen door hen eraan te herinneren dat ze, indien ze

verenigd zijn, niet meer eenzaam zullen zijn. De tekst gaat over het doorbreken van de muren tussen mensen, over het doen smelten van versteende pijn. Bidden is volgens mij het ruimte scheppen voor het diepe verlangen naar een menswaardig bestaan, te zijn zoals wij, zoals alles hier op aarde, werkelijk bedoeld is, vrij van angst om door anderen uitgestoten en ontkend te worden, vrij van de angst om als niets betekenend aan de kant gezet te worden. Bidden is aandacht geven, aandacht vragen voor het verlangen om daadwerkelijk in verbinding, geheel te leven. Voor mij is bidden de naam van God betrekken bij het leven, bij ons leven, bij mijn leven, omdat voor mij God een bron en een adressant is van mijn hoop en verlangen.

De nationale dag van rouw heb ik geleefd als een dag van gebed. "Heer ontferm u over ons." Het is een dag geworden waarop de waanzinnige pijn en tragedie door de straten gaat. Het is een dag geworden waarin wij ondanks alles toch kunnen laten zien dat we met elkaar verbonden zijn.

"Zing, vecht, huil, bid, lach, werk en bewonder" Niet zonder ONS!

Retraite Verlangen als antwoord,
onder leiding van Holkje van der
Veer 24 tot 26 oktober 2014

